ÇOCUKLAR İÇİN DÜNYA TARİHİ III

AZİZLER *ve* ŞÖVALYELER

CHRISTER ÖHMAN
JENS AHLBOM • ANDERS NYBERG

ÇOCUKLAR İÇİN DÜNYA TARİHİ III

Şimdi Ortaçağdayız. Binbir gece masallarının ve İlahi Komedya'nın yazıldığı, yüzyıl süren savaşların yaşandığı ve vebanın yayıldığı zamanlardayız.

'Azizler ve Şövalyeler'de yalnızca bu çağın tanınmış kahramanlarını değil basit insanların hayatlarını da öğreniyoruz. Kulübelerde, tarlalarda nasıl yaşadıklarını, nasıl eğlenip nasıl ibadet ettiklerini, düşlerini ve korkularını izliyoruz.

Ortaçağ nasıl başladı?
Vikingler ve Vandallar nereleri ele geçirdi?
Hz. Muhammed nasıl peygamber oldu ve İslamiyet nasıl yayıldı?
Korsanlar denizleri nasıl ele geçirdi?
Krallarla papazlar neden çatıştılar?
Haçlı Seferleri nasıl başladı?
Moğollar kimlerdi?
Marco Polo, Kubilay Han'la nasıl karşılaştı?
İstanbul nasıl fethedildi?
Ve bilmediğiniz daha nice öykü...

I. Cilt **Taşbaltalar ve Piramitler**, ilk insanlardan sıfır yılına.
II. Cilt **Şehirler ve Efsaneler**, Antik Yunan ve Roma Uygarlıkları.
III. Cilt **Azizler ve Şövalyeler**, Ortaçağ.
IV. Cilt **Krallar ve Kaşifler**, 1500-1700 arası.
V. Cilt **Devrimler ve Buhar Makinesi**, 1800-1900 arası.
VI. Cilt **Savaşlar ve Bilgisayar**, 1914'ten günümüze.

ISBN 975-8726-02-1

kırmızıKalem

İÇİNDEKİLER

AVRUPA
- Ortaçağ başlıyor..... 6
- Sigurd Fafnesbane masalı..... 8

YAKINDOĞU
- Hz.Muhammed..... 10
- Binbir gece masalları..... 14

AVRUPA
- Büyük kral..... 18
- Şövalyelerin şatosu..... 20
- Papazlar ve kilise..... 22
- Manastır..... 24
- Çiftlik..... 26
- Denizden gelen haydutlar..... 28
- Vikinglerin keşifleri..... 30
- Kuzeylilerin ülkesi..... 32
- Hastings savaşı..... 33
- Papa krala karşı..... 36
- Canossa'ya yolculuk..... 38
- İlk Haçlı seferleri..... 39

YAKINDOĞU
- Kudüs'e doğru..... 40
- Kudüs savaşı..... 42

ASYA
- Moğollar..... 44
- Marco Polo ve Kubilay Han..... 46

AVRUPA
- Aziz Francikus..... 48
- İlahi Komedya..... 50
- Veba 52
- Jeanne D'arc..... 55

BÜTÜN DÜNYA
- Dünya turu..... 58

Kırmızı Kalem Yayınları
Çocuk Kitaplığı - 3
Çocuklar için Dünya Tarihi III - Azizler ve Şövalyeler
Barnens Världshistoria Del III - Helgon&Korsriddare
© Metin: Christer Öhman
© Resimler: Jens Ahlbom, Anders Nyberg
Çevirenler: Murat Özsoy, Vahide Yılmaz, Hasan Özkan

Kitap Editörleri: Ali Arda, Mahir Dönmezer
Baskı Hazırlık: Kırmızı Kalem
Baskı-Cilt: Göksu Matbaacılık
Flim Çıkış ve Montaj: Göksu Grafik
Aralık 2003 / İstanbul
ISBN 975-8726-02-1

© KırmızıKalem
Basım ve yayın hakları Kırmızı Kalem Yayınları'na aittir.
© Rabén&Sjögren Bokförlag

Kırmızı Kalem Yayıncılık - Dizgi Bilgisayar Yay. Danışmanlık İletişim San. Tic. Ltd. Şti.
Millet Cad. Muratpaşa Sk No: 8/513 Aksaray/İstanbul
Telefon: (0 212) 293 11 02 Faks: (0 212) 293 11 03
e-posta: kkalem@operamail.com

CHRISTER ÖHMAN
JENS AHLBOM - ANDERS NYBERG

AZİZLER ve ŞÖVALYELER

Çevirenler:
Murat ÖZSOY - Vahide YILMAZ - Hasan ÖZKAN

kırmızıKalem

ORTAÇAĞ BAŞLIYOR

476'da Roma İmparatorluğu parçalandı ve İmparatorluğun sınırları içinde yeni devletler ortaya çıktı. Bu tarih, ortaçağın başlangıcı olarak kabul edilir.

Angler ve Saksonlar yeni bir devlet kurdular. Buraya İngiltere adı verildi.

Batı Gotları İspanya'ya yerleşti.

Franklar Galya'da bir devlet kurdu. Buraya Fransa denildi.

Vandallar Kuzey Afrika'da bir devlet kurdu.

Doğu Gotlar, Batı Gotlar, Vandallar, Angler, Saksonlar ve Franklar yaklaşık olarak aynı dili konuşuyor. Bu dil grubu German dil grubu olarak adlandırılır.

Doğu Avrupa halkları Slavca konuşuyor.

Konstantinopol'de (İstanbul) hala bir imparator vardı. Ve onun yönettiği ülkeye Doğu Roma deniliyordu.

Doğu Gotları İtalya'ya yerleşti.

İsveççe, Norveççe, Danimarkaca, Almanca, Flamanca ve İngilizce German dil grubuna dahildir. Rusça, Lehçe, Çekçe, Sırpça ve Hırvatça ise Slav dil grubundandır. Türkçe, Macarca ve Fince ise Ural-Altay dil grubundandır.

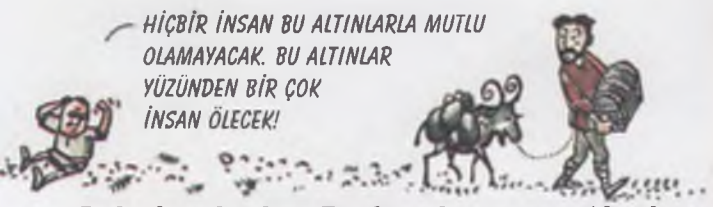
SİGURD FAFNESBANE MASALI

German halklarının birçok masalı vardı. Bunların en ünlülerinden biri 'Sigurd Fafnesbane ve Cüce'nin Hazinesi' idi:

Bir zamanlar Reidmar adında bir adam yaşıyormuş. Bu adamın Fafne, Regin ve Utter adında üç oğlu varmış. Utter, bir ırmağın kıyısına gidip kunduza dönüşerek balık avlıyormuş. Bir gün Tanrı Oden ve Loke ırmağa gelmişler. Loke büyük bir taşla kunduza dönüşmüş Utter'i öldürmüş ve Oden'le birlikte derisini yüzmüş. Akşam Tanrı Oden ve Loke, Reidmar'ın evine gitmişler. Onların elindeki kunduz derisini gören Reidmar, oğlunun öldürüldüğünü anlamış. Bunun üzerine iki oğlunun yardımıyla Tanrıları esir almış. Getirdikleri kunduz postunu altınla doldurmadıkları takdirde öldüreceğini söylemiş. Bunun üzerine Loke, tekrar ırmağın kıyısına giderek cüce Advare'nin altınlarını elinden almış.

Loke bu altınları Reidmar'a vermiş. Altınları gören Fafne ve Regin bu altınlardan pay almak istemişler.

Fafne altınları paylaşmayı reddeden babasını öldürmüş. Altınları iki sandığa doldurarak, ıssız Gnitaheden bölgesinde bir mağaraya gömmüş. Sonra bir ejderhaya dönüşerek altınlarını beklemeye başlamış.

Altınlardan pay alamayan Regin bu işe çok kızmış. Onun Sigurd adında bir arkadaşı varmış. Regin, Sigurd'a bir kılıç yapmış ve Fafne'yi öldürmesi için kandırmış. Eğer öldürürse altınların yarısını ona vereceğine söz vermiş.

Sigurd, Gnitaheden'e giderek Fafne'nin izini bulmuş. İzler nehre doğru gidiyormuş. Sigurd orada büyük bir çukur kazıp içine girerek beklemeye başlamış. Ve Fafne gelmiş...

Sigurd birden bire çukurdan çıkıp kılıcıyla Fafne'yi öldürmüş. Bunun üzerine Regin gelmiş, ejderhanın kalbini çıkararak Sigurd'a vermiş ve bunu kendisi için kızartmasını istemiş. Sonra da uykuya dalmış.

Sigurd Regin'in söylediğini yapmış. Ejderhanın kalbini kızartmak için bir ateş yakmış. Bir süre sonra kalpten kan damlamaya başlamış. Kalbin kızarıp kızarmadığını kontrol etmek için parmağıyla dokunan Sigurd'un parmağı yanmış. Yanan parmağını ağzına götürdüğünde Fafne'nin kanı diline bulaşmış. O zaman Sigurd kuşların dilini anlamaya başlamış.

Kuşların konuştuklarını duyan Sigurd, kılıcıyla hala uyuyan Regin'in başını kesmiş. Sonra mağaraya giderek orada bulunan iki sandık altını almış.

Para hırsının insanları ne hale getirdiğini görüyorsunuz değil mi?

HZ. MUHAMMED

595 yılında Mekke'de ticaretle uğraşan Hatice adındaki zengin dul bir kadın, kervanlarını yönetecek birini aramaktadır.

Böylece Hz. Muhammed Hatice'nin yanında çalışmaya başlar. Birkaç yıl sonra evlenirler. İkisi erkek, dördü kız altı çocukları olur. Ama Hz. Muhammed bütün hayatı boyunca kervan yöneticisi olarak kalmayacaktır.
Nasıl yaşamak gerektiği üzerine çok düşünür. Hangi tanrıya inanacağını bilemez. Hz. Muhammed bir gece Mekke yakınında bir dağdaki mağarada düşünürken ufukta çok güçlü bir ışık görür. Uzun ve parlak elbise giymiş bir melek Hz. Muhammed'e yaklaşır.

Hz. Muhammed'in dinine İslam, bu dine inananlara Müslüman adı verildi. Müslümanlar Allah'a inanırlar ve Kuran-ı Kerim bu dinin kutsal kitabıdır.

O günden sonra Hz. Muhammed, Allah'ın vahiy aracılığı ile gönderdiği buyruklarını yaymaya başlar.

Hz. Muhammed kısa zamanda birçok taraftar kazanır. Ama düşmanları da vardır. Ve bu düşmanlar bir gece onun evinin önünde biraraya gelir.

Mekke'de adına Kabe denilen eski bir tapınak vardı. Bu tapınağın duvarlarından birinin örgüsünde siyah bir taş vardı. Halk bu taşın gökyüzünden düştüğüne inanıyor ve her yıl Kabe'ye giderek bu taşı ziyaret ediyordu. Aynı zamanda Kabe'de ibadet eden insanlar, buraya girebilmek için Mekkelilere para ödemek zorundaydı.

Düşmanların evine saldırcağını haber alan Hz. Muhammed, arkadaşı Hz. Ebubekir'le birlikte gizlice evden çıkarak çöle gider. Orada bir mağaraya saklanırlar.

Böylece Hz. Muhammed ve Hz. Ebubekir kurtulur. Medine'ye gider ve birçok yeni taraftar kazanırlar. Sonra Mekkelilere savaş açıp, kervanlarına saldırarak çölden geçişlerini engellerler.

On yıl süren savaşlar sonunda Hz. Muhammed bütün Arabistan'ı ele geçirir. Araplar'ın çoğu yeni din olan İslamiyeti kabul eder. Mekke, kutsal bir şehir olur. Kabe'deki kutsal taş için hac ziyareti yapılmaya devam edilir.

Hz. Muhammed zaferleri için Allah-ü Ekber diyerek Allah'a şükreder. "Allah büyüktür" anlamına gelen bu söz, bütün Müslümanların kutsal sloganı olur. 632'de Hz. Muhammed ölür. Ama İslamiyet yayılmaya devam eder.

ALLAH, HZ. MUHAMMED'E SAVAŞTA ÖLENLERİN ŞEHİT OLUP CENNETE GİDECEKLERİNİ SÖYLEDİ. İLERİ!!

Araplar her yerde zafer kazanırlar. Filistin, Suriye, Mısır, Kuzey Afrika ve İspanya'yı hakimiyetleri altına alırlar. Arapların hakimiyet alanı o kadar genişler ki, artık bir kervanın batı sınırından doğu sınırına ulaşması beş aydan fazla bir zaman alır.

Arapların hakimiyet bölgesindeki insanlar Roma yönetiminde olduğu kadar yüksek vergiler ödemez ve istedikleri Tanrıya tapabilirlerdi.

Kısa zamanda, Arapların hakimiyet bölgesindeki insanlar İslamiyeti kabullendi. Herkes Kutsal Kitap Kuran'ı öğrenmek için Arapça öğrenmek zorundaydı. Kuran Arapça indirilmişti.

BİNBİR GECE MASALLARI

Arapların o kadar çok masalı vardı ki; bunların birçoğu bir araya getirilerek Binbir Gece Masalları olarak anlatıldı.

Masallar, kral Şehriyar'ın eşlerini anlatarak başlar: Birgün eşlerinden birisi Şehriyar'ı aldatmış. Bunu öğrenen kral bir kadınla bir geceden fazla birlikte olmama kararı vermiş. Bundan sonra her akşam kralın odasına genç bir kız getirilmiş ve sabah olduğunda başı kesilmiş. Şehirde büyük bir telaş başlamış. Herkes kızı şehirden kaçırmaya ya da saklamaya başlamış. Kralın vezirinin de bir kızı varmış. Çok akıllı ve çok güzel olan bu kızın adı Şehrazat'mış. Birgün Şehrazat babasından kendisini krala götürmesini istemiş.

Ve bir akşam Şehrazat, kral Şehriyar'ın odasına gitmiş. Kral geceleri bir türlü uyuyamıyormuş. Şehrazat kralı eylendirmek için ona masal anlatmaya başlamış.

BİR GÜN SOKAKTA BİR BÜYÜCÜYE RASTLAMIŞ.

BENİM İÇİN BİR ŞEY YAPAR MISIN? ÖYLE ZOR BİRŞEY DEĞİL, AMA SANA İYİ PARA VERECEĞİM.

ALAADDİN MERAKINDAN BÜYÜCÜNÜN PEŞİNE TAKILMIŞ. ŞEHİRDEN ÇIKIP ÇÖLE GELMİŞLER. BÜYÜCÜ BİR YERDE DURMUŞ.

BU KAPAĞIN ALTINDAKİ MERDİVEN SENİ BÜYÜLÜ BİR MAĞARAYA GÖTÜRÜR. O MAĞARADA BÜYÜK BİR MEYVE AĞACI VAR. BU AĞACIN DALLARINDAN ELMASLAR, YAKUTLAR VE DİĞER DEĞERLİ TAŞLAR SARKAR. GİT VE ONLARDAN İSTEDİĞİN KADARINI TOPLA. MAĞARANIN EN DİBİNDE BİR LAMBA VAR, BEN YALNIZCA ONU İSTİYORUM.

ALAADDİN BÜYÜCÜNÜN DEDİĞİ GİBİ MAĞARAYA İNMİŞ VE AĞAÇTAN ELMASLARI, YAKUTLARI, PIRLANTALARI TOPLAYIP CEBİNE DOLDURMUŞ.

BÜYÜCÜNÜN DEDİĞİ LAMBAYI DA BULMUŞ VE ELBİSESİNİN İÇİNE SAKLAMIŞ. YUKARI ÇIKTIĞINDA LAMBAYI BULAMADIĞINI SÖYLEYİNCE BÜYÜCÜ ÖFKESİNDEN KUDURMUŞ;

BENİ KANDIRMAYA MI ÇALIŞIYORSUN? ÇABUK VER LAMBAYI, YOKSA SENİ GEBERTİRİM!

ALAADDİN KORKUYLA KAÇMIŞ VE KAPAĞI AÇARAK TEKRAR MAĞARAYA İNMİŞ. BÜYÜCÜ İÇERİ GİREMESİN DİYE DE KAPAĞI KAPATMIŞ. AMA ÖYLE BİR HIZLA KAPATMIŞ Kİ BİR DAHA AÇAMAMIŞ.

ALAADDİN MAĞARADAN HİÇ ÇIKAMAYACAĞINI DÜŞÜNMÜŞ. KENDİSİNE KIZMAYA BAŞLAMIŞ. ÖFKEYLE ELLERİNİ OVUŞTURURKEN, BÜYÜCÜNÜN VERDİĞİ YÜZÜĞÜ DE OVMUŞ. İŞTE O ZAMAN BÜYÜCÜNÜN YÜZÜĞÜNDEN BİR CİN ÇIKMIŞ.

MASAL BİTMEDEN GÜNEŞ DOĞMUŞ, ŞEHRAZAT SUSMUŞ. KAPIDA KILIÇIYLA CELLAT BEKLİYORMUŞ. MASALIN SONUNU MERAK EDEN KRAL ŞEHRAZAT'A ŞÖYLE DEMİŞ:

MASALIN SONUNU MERAK ETTİM, BİR GECE DAHA YAŞAYABİLİRSİN!

İKİNCİ GECE ŞEHRAZAT ALAADDİN'İN BAŞINA GELENLERİ ANLATMAYA DEVAM ETMİŞ. ALAADDİN'İN MASALI BİTTİĞİNDE BAŞKA BİR MASALA BAŞLAMIŞ, GÜNEŞ DOĞDUĞUNDA ANLATTIĞI YENİ MASAL DA YARIM KALMIŞ. VE KRAL YİNE ŞÖYLE DEMİŞ:

MERAKTAN ÖLÜYORUM. SENİ BU GÜN DE CELLATA VERMEYECEĞİM.

ŞEHRAZAT HER GECE YENİ BİR MASAL ANLATMIŞ. ALİ BABA VE KIRK HARAMİLERİ, SİNBAD'I VE DİĞER MASALLARI.

ŞEHRAZAT BİNBİR GECE MASAL ANLATTIKTAN SONRA KRAL CELLADA ŞÖYLE SESLENMİŞ:

BİR DAHA KAPIYA GELMENİ İSTEMİYORUM. BEN ŞEHRAZAT'LA EVLENECEĞİM.

BÜYÜK KARL

700'lerin sonu. Frankların Büyük Karl dedikleri bir kralları var.
Karl büyük bir savaşçıydı. İki metre boyunda ve oldukça güçlüydü. O kadar güçlüydü ki, halkın dediğine göre bir at nalını elleriyle dümdüz edebilirdi. Bu kral şimdiki Almanya'nın sınırları içinde kalan Aachen'de büyük bir sarayda yaşıyordu ve buraya büyük bir katedral yaptırmıştı.

Büyük Karl zamanında Franklar birçok savaşa katıldı. İspanya'da Müslümanlarla ve Ren Nehri'nin doğusunda yaşayan Saklarla savaştılar. Saklar çok Tanrılı bir inanca sahipti. Büyük Karl onları yendi ve şöyle dedi; 'Ya Hıristiyan olursunuz ya da ölürsünüz'.

Büyük Karl, İtalya'yı da ele geçirdi. 800 yılının noelde Roma'yı ziyaret etti. Noel günü Peter Kilisesi'ndeki ayine katıldı. Ayin bittiğinde diz çökerek dua etti. Tam kalkıyordu ki, elinde altın bir taçla Papa ortaya çıktı ve ilerleyerek bu tacı Büyük Karl'ın başına koydu.
Kilisedeki halk şöyle bağırdı:

Büyük Karl 28 Ocak 814'te öldü. O öldükten sonra çocukları ve torunları birbirleriyle savaşmaya başladı. Sonunda imparatorluk ikiye bölündü. Batısına Fransa, doğusuna Almanya denildi.

ŞÖVALYELERİN ŞATOSU

Öndeki atlının adı Luzenaclı Robert. O bir şövalye. Büyük Karl'ın adamı. Kral savaşa giderken onunla birlikte olmak zorunda. Kendisiyle birlikte 20 şövalye de onu izler. Şövalyeler savaşa giderken özel bir giysi giyerler. Demir miğferleri vardır ve üzerlerine kalın tellerden örülmüş bir zırh geçirirler. Bu zırh onları darbelerden korumak içindir. Ellerinde, hareketlerini kısıtlamayan ve darbelerden koruyan eldivenler vardır. Silah olarak; mızrak, kılıç ya da savaş baltası taşırlar. Yuvarlak, sağlam kalkanları vardır. Bu kalkanların ortasında sivri demir koruyucular bulunur.

Robert ve adamları ağaçtan yapılmış bir şatoda yaşarlar. Bu şatonun tepesinde bir gözetleme kulesi vardır. Şatonun etrafına hendekler kazılmıştır. Bu hendeklerin önünde, sivriltilmiş ağaçlardan yapılmış duvarlar uzanır. Bütün bunların amacı şatoya yapılacak saldırıları önlemektir.

Şatoda şövalyelerin aileleri de yaşar. Şatodaki erkek hizmetçiler, şövalyelerin dış hizmetlerini görürken, kadın hizmetçiler mutfak ve temizlik işlerine bakar.

Şövalyeler savaşa gitmedikleri zamanları savaş eğitimi yaparak ve ava çıkarak geçirirler. Hiçbir şövalye çiftçilik yapmaz.

Kral şatoyu ve çevresindeki toprakları çiftçileriyle birlikte şövalyelere vermiştir. Bu çiftçiler toprakları şövalyeler adına ekip biçerler. Elde ettikleri ürünün çok büyük bir kısmını onlara vermek zorundadırlar. Çiftçilerin ormanda avlanmaları ve balık tutmaları yasaktır. Bütün av alanları şövalyelere ayrılmıştır.

PAPAZLAR VE KİLİSE

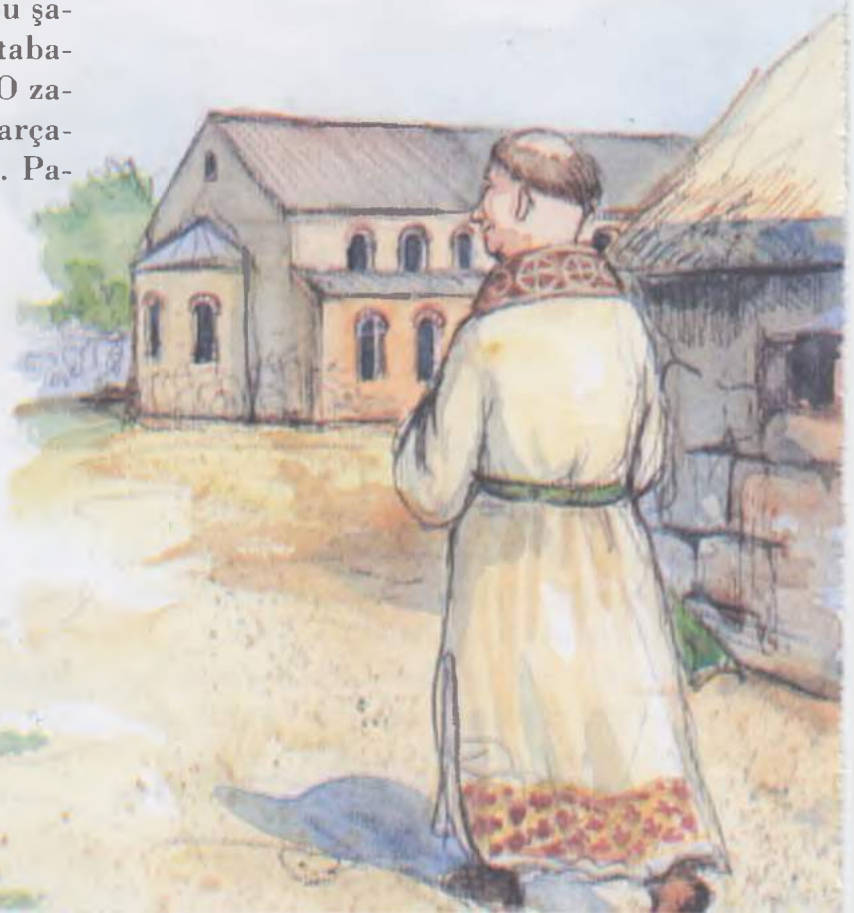
Bu gördüğünüz Pierre Clergue. Şövalyelerin yakınındaki bir köyün papazı. Uşakları ve hizmetçileriyle birlikte kiliseye çok yakın bir evde yaşıyor.

Köylüler tarlalarından aldıkları ürünün onda birini papaza vermek zorunda. Danaların, koyunların, domuzların ve diğer besi hayvanlarının da onda biri papaza ait.

Her pazar, köylüler ayine katılmak için kiliseye gider. Kilisede köylülerin oturabileceği hiç bir şey yok. Papaz kutsal kitabı okur ve ilahiler söylerken, köylüler onu ayakta dinlemek zorundalar. Papaz izin verirse diz çökebilirler.

Ayinin en kutsal anı, topluluğa ekmek ve şarabın sunulduğu andır. İçinde şarap olan gümüş bir kase ve içinde ekmek parçaları olan bir tabak vardır. Papaz bu şarabı ve ekmeği kutsar. Sonra ekmek tabağını alarak başının üzerinde çevirir. O zaman ekmek İsa'nın bedeninden bir parçaya, şarap da İsa'nın kanına dönüşür. Papaz köylülere böyle anlatır.

"Pater noster qui es in caelis" Latince "Gökyüzündeki Babamız" demektir. Papazın kilisede okuduğu her şey Latince'dir. Köylüler Latince bilmedikleri için onun ne söylediğini anlayamazlar. Ama bunların kutsal sözler olduğuna inanır ve dinlerler.

Papaz ekmeği küçük parçalara böler, sonra bu küçük parçaları halka dağıtır. Halk sıraya girer, papazın önüne gelen diz çöküp ağzını açar ve papaz ekmek parçasını onun ağzına koyar. Böylece herkes İsa'nın etinden bir parça almış olur. Ama şarabı yalnızca papazlar içebilir. Eğer herkes şaraptan tatmaya kalkarsa şarap yere damlayabilir. Hiç kimse İsa'nın kanını yere dökmemelidir.

Papazın köylüler üzerinde büyük bir gücü vardır. Yalnızca o doğru bir şekilde tanrıya dua eder ve yalnızca o ayin düzenleyebilir. Eğer o olmazsa hiç kimse cennete gidemez. (Doğru konuşmak gerekirse papaza inanmayanlar da vardır, ama "ya doğruysa" diye düşünmekten kendilerini alamazlar.)

Bütün bu küçük papazlar piskoposa bağlıdır. Piskoposlar katedralin yanındaki şatoda yaşarlar. Birçok uşakları ve silahlı adamları vardır. Piskoposlar aforoz etme hakkına sahiptirler. Bu hakkı kilisenin öğretilerine karşı çıkanlar ve papazları dinlemeyenler için kullanırlar. Aforoz çok ağır bir cezadır. Aforoz edilen bir kimse bütünüyle toplumdan uzaklaştırılır. Çocukları vaftiz edilmez, cenazeleri mezarlığa gömülmez. Onlarla konuşmak yasaklanmıştır. Papazlara göre onların cehenneme gideceği kesindir.

MANASTIR

Köyden çok uzak olmayan bir manastır var. Burada rahipler yaşıyor. Bunlar bütün hayatlarını Tanrıya adamıştır. Hayatlarını Aziz Benedik'in ilkelerine göre düzenlerler. Bu ilkelere göre rahipler ne evlenebilir ne de para sahibi olabilir. Herkes başrahibi dinlemek zorundadır.

Rahipler sabahın dördünde uyanmak zorundalar. Bu saatte kargalar bile uyanmamıştır. Rahipler cübbelerini giyip kiliseye giderler. Orada ilk ibadetlerini yaparlar. Buna sabah ayini denir.

Yalnızca kadınların yaşadığı manastırlar da vardır. Burada yaşayan kadınlara rahibe denir.

Sabah ayininden sonra kahvaltılarını yapan rahipler çalışmaya gider. Bir kısmı bahçede çalışır. Ayrık otlarını temizler, toprağı çapalar. Manastırın bahçesinde elma ve erik ağaçları vardır. Ayrıca çilek yetiştirirler. Rahiplerin bir kısmı okuma salonunda kutsal yazıları el yazısıyla kopya ederler.

Ortaçağda yazılan kitaplar, şimdi kullandığımız kağıtlara yazılmazdı. Kitaplar koyun ya da öküz derisinden yapılmış parşömenlerin üzerine yazılırdı. Parşömen şöyle yapılırdı: Deriler önce kireç suyunda bekletilir, sonra bir çerçeveye gerilerek kurumaya bırakılırdı. Kuruyan deri, tüyleri kazınarak yazmaya uygun hale getirilirdi.

Bu yazıları kalem olarak kullandıkları kaz tüyünü mürekkebe batırarak yazarlar. Bazı rahipler, ermişlerin hayat öykülerini kaleme alır. Aziz Benedik'in yasalarına göre rahipler sekiz saat çalışır, sekiz saat ibadet eder ve sekiz saat de dinlenirler. Hava karardığında, akşam duasını yaparlar. Bu günün son duasıdır. Sonra uyumaya giderler. Her rahibin hücre adı verilen kendi odası vardır.

Piskoposların, papazların, rahip ve rahibelerin hepsi papaya bağlıdır. Papa, Roma'da bir sarayda yaşar. O herkesten fazla hizmetçi ve askere sahiptir. Peter Kilisesi, papanın kilisesidir.

ÇİFTLİK

Bu gördüğünüz Jean Belot. O bir çiftçi. Brecy adında bir köyde yaşıyor. Frankların ülkesinde yaşayanların çoğu çiftçi. Toprakla uğraşıyorlar. Eğer bunlar olmasa ne kralar, ne şövalyeler, ne papazlar, ne rahipler, ne rahibeler, ne piskoposlar ne de papa yiyecek bir şey bulabilir.

Şubat ayının sonlarında Jean ve karısı tarlada çalışmaya başlar. Öküzleri, koyunları, keçi ve domuzları otlanmaları için dışarı bırakırlar. Bütün kış içeride kalan bu hayvanlar oldukça zayıflamış. Jean ve karısı hayvanlardan bazılarına yem olarak kepek verir. Jean Belot'un üç tarlası var. Sonbaharda ekilen bu tarlalarda yeşil filizler boyvermeye başladı. Tarlalardan birinde yulaf, birinde buğday ve diğerinde de arpa ekili. Jean Belot ve ailesi bütün kışı buradan elde ettikleri ürünle geçirecek. Tabii bu arada hayvanları da unutmamak gerekir.

Kışın onları beslemek için otlaklardan biçilen otlar ambarlara istif edilir. Öküzler tarlayı sürmek için kullanılırken, koyun ve keçilerin sütünden peynir yapılır. Domuzlar ise etleri için beslenir.

Tarlaların bir kısmı daha iyi verim alabilmek için iki senede bir dinlendirilir. Buna nadas denir. Ortaçağdaki çiftçilerin hepsi topraklarını nadasa bırakırdı.

Yaz aylarında diğer ev işleri de yapılır. Çatılar aktarılır, evin tamir gerektiren yerleri onarılır ve ahırlar elden geçirilir. Jean Belot, köyün yakınındaki nehirde balık avlar. Bu balıkların bir kısmı hemen yenir, bir kısmı da kurutularak kış için saklanır. Sonbahar hasat zamanıdır. Bütün köylüler tarlalara gider. Erkekler imece usulüyle ekinleri biçerken, arkadan gelen kadınlar biçilen ekinleri desteleyerek harmana taşır. Harmandan çıkarılan buğday ise değirmenlere taşınır.

Çok yorulan çiftçiler, akşam yemeğini yer yemez yatıp uyurlar. Evlerde aydınlatma için kullanılan hiçbir şey yoktur. Ocakta yanan ateşin aydınlığıyla yetinirler. Jean ve karısı evin köşesindeki yatakta, çocuklar ve uşaklar duvarlar boyunca sıralanmış sedirlerde uyurlar. Çok soğuk gecelerde öküzler, koyunlar, keçiler ve domuzlar da içeri alınır.

Jean Belot ve ailesi ağaçtan yapılmış bir evde yaşıyor. Bu evin tavanı otlarla kaplı. Jean Belot'un iki oğlu ve bir kızı, dört tane de uşağı var. Hepsi aynı evde yaşıyor ve aynı masada yemek yiyorlar. Haşlanmış yulaf ve süt hemen her gün yedikleri yemek. Ekmeklerini evde yapıyorlar. Bunun için daha çok çavdar kullanılır. Haşlanmış yulaf yemekten bıkan çocuklar ekmek yapılan günlerde çok mutlu olurlar ve hemen bu ekmekleri yemek isterler. O zamanlar şimdi sizin yemeye can attığınız pastalar kadar değerliydi bu ekmekler.

DENİZDEN GELEN HAYDUTLAR

Lindisfarne, İngiltere kıyılarında bir manastırın adı. Bu manastırın bir kilisesi, bir kaç evi ve bir bahçesi var. Bu manastırda bir grup rahip yaşıyor. 793 yılında bir yaz günü. Rahiplerin bir kısmı bahçede çalışırken, diğer bir kısmı da okuma salonunda yazı yazmakla uğraşıyor.

Rahiplerin gördüğü bu karartılar sekiz tane yelkenliden başka bir şey değil. Doğruca manastıra geliyorlar! Sonunda kıyıya yaklaşıyorlar. Yelkenlilerden kaba sakallı, iri yarı adamlar çıkıyor. Ellerinde baltalar ve kılıçlar var.
Doğrudan doğruya kiliseye yöneliyorlar. Aradıkları şey kiliseye ait hazineler. Onları engellemeye çalışan iki rahibin başını anında uçuruyorlar.

Bu sakallı adamlar kilisede buldukları bütün değerli eşyaları sırtlanır. Bunlar; şamdanlar, altın ve gümüş kaplar ve benzeri şeylerdir. Kilise yağmalandıktan sonra sıra evlere gelir. Burada buldukları değerli eşyaları da alıp, direnen herkesi tereddütsüz öldürürler.

Yağmayı bitirdikten sonra evleri ateşe verirler. Rahipleri köle olarak satmak için yanlarına alarak uzaklaşırlar.

Lindisfarne manastırını yağmalayan bu adamlar Vikinglerdir. Büyük ihtimalle Norveç'ten gelmişlerdir.

800 ile 900 yılları arasında Danimarka, Norveç ve İsveç'ten denize açılan Vikingler önlerine çıkan her şeyi yağmaladılar. Yağmaladıkları şeyleri pazara götürüp satarlar. Vikingler; İngiltere, İrlanda, Almanya, Fransa ve İspanya'ya gitmiştir. İsveç'ten çıkan Vikinglerin bir kısmıysa, ırmaklardan, ırmakların tükendiği yerde ise yelkenlilerini karadan geçirerek Konstantinopol'e (İstanbul) kadar gelmiştir.

VİKİNGLERİN KEŞİFLERİ

Vikingler batıya, kuzeye ve Atlas Okyanusu'na da yelken açtılar. Floke, bu Vikinglerden biridir. Floke bir gün, daha önce hiç görmediği bir ülkeye varır. Bu ülkede balık dolu koylar bulunmaktadır.
Floke ve adamları bütün kış bu ülkede kaldı ve sonra Norveç'e doğru yelken açtı. Floke'nin bulduğu bu ülkenin adı İzlanda'ydı. (İzlanda buzlar ülkesi anlamına gelir.) Sonradan birçok Kuzeyli, bu ülkeye giderek yerleşti. İzlanda'ya gidip yerleşenlerden biri de Erik Röde'dir. Burada iki kişiyi öldüren Röde, ülkeyi terk etmekle cezalandırılmıştır.

İzlanda'dan ayrılan Erik, günlerce batıya doğru yol alır. Bir gün, kıyılarında sivri kayalar ve derin uçurumlar olan bir ülkeye rastlar. Bu ülkenin kıyılarında dolaşırken geniş bir körfeze gelir. Burada yeşil çayırlar ve sulu meyvelerin olduğu ağaçlar vardır. Aynı zamanda vahşi keçiler de bulunmaktadır. Erik ve arkadaşları kıyıya çıkarak buraya yerleşir. Orada evler ve ahırlar inşa ederler.

Leif, Erik Röde'nin oğludur. Bir yaz günü birkaç arkadaşıyla birlikte Norveç'e doğru yelken açar. Yolda büyük bir fırtınaya yakalanırlar. Yelkenlisi sürüklenmeye başlar. En sonunda bilmedikleri bir ülkenin kıyılarında karaya otururlar. Leif, bu ülkeye "Vinland" (Rüzgar Ülkesi) adını verir. Leif ve arkadaşlarının geldiği bu yer Kuzey Amerika'dır. Büyük ihtimalle Labrador kıyılarında karaya vurmuşlardır.

Erik ve adamları eve döner. Ama sonraları Grönland'dan (Yeşil Ülke) yelken açan Vikingler, bu Rüzgar Ülkesi'ne gelip yerleşirler. Üç kış burada kalan Vikingler, yerlilerle karşılaşır ve onlara "Çığlık Atanlar" adını verirler. Yerliler ok ve mızraklarla Vikinglere saldırarak, onları bu ülkeden kovarlar. Vikingler tekrar Grönland'a döner.

KUZEYLİLERİN ÜLKESİ

911'de bir grup Viking, Danimarka'dan yelken açar. Başlarında Rolf adında biri vardır. Fransa kıyılarına gelirler ve Seine Nehri'nin içlerine doğru kürek çekerler. Fransa Kralı, Vikinglerle konuşmak için adamlarını gönderir.

Böylece Rolf ve adamları kralın hizmetine girerek Fransa'ya yerleşir. Ülkeyi diğer Vikinglere karşı savunurlar. Ama çevredeki köyleri de yağmalamaktan geri durmazlar. Kral, Rolf'ü terbiye edebilmek için ona Dük unvanı verir.

Seine Nehri'nin denize döküldüğü bu yere, kuzeyliler anlamına gelen Nordmanlar yerleşti. Bu nedenle buraya Normandiya adı verildi.

HASTİNGS SAVAŞI

1000 yılları. Rolf'ün akrabalarından biri olan Vilhelm, Normandiya Dük'üdür. Ama yalnızca bir dük olmaktan hiç hoşnut değildir.

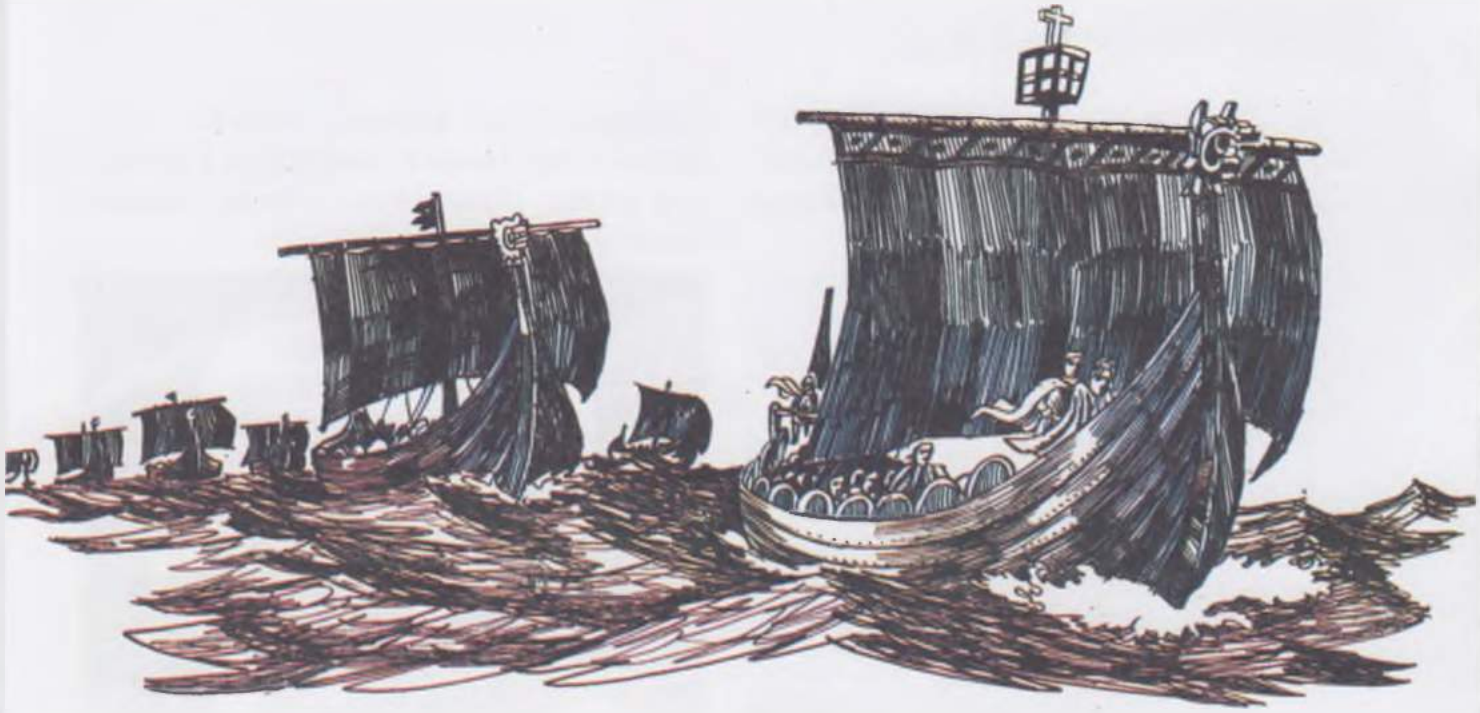

İngiltere Kralı Edward 1066'da ölür. Onun yerine Harald Godwinsson kral olarak seçilir. Bunu duyan Vilhelm küplere biner.

Dük Vilhelm'in ilerlemiş yaşına rağmen İngiltere'yi işgal edeceğine inanan adamları hemen işe koyulur. Ormana giderek büyük yelkenliler için gereken ağaçları keserler. Marangozlar bu ağaçlardan kalaslar yontar. Sonunda yelkenliler hazırdır. Yelkenlilerin önüne Vikinglerde olduğu gibi ejderha başı yaparlar. İşgal için her şey tamamdır artık.

Dükün adamları yaptıkları yelkenlileri suya indirir. Yelkenlilere yiyecek ve şarap yüklerler. Atlarını, kılıçlarını, oklarını, baltalarını ve diğer silahlarını alarak İngiltere'ye doğru yola çıkarlar. Vilhelm atıyla birlikte gemiye biner.
Vilhelm'in kardeşi Odo, Normandiya'nın Bayeux kentinde piskoposluk yapmaktadır. O da bu yolculuğa katılır.

Yolculuk 27 Ekim 1066 akşamı başlar. İki gece ve gündüz yol aldıktan sonra Güney İngiltere sahillerinde karaya çıkarlar.
Bütün adamlarını sıraya sokan Vilhelm küçük bir kent olan Hastings'e doğru yola çıkar. Zaferden o kadar emindir ki, yelkenlilerin başıboş denize bırakılmaları emrini verir.

Olanları duyan Harald Godwinsson askerlerini toplayarak Vilhelm'in üzerine yürür. İki ordu Hastings yakınlarında karşılaşırlar. Çetin bir savaş olur. İki taraftan da çok sayıda insan ölür. Yaya olup kılıç ve baltalarla savaşan İngilizler, Dük Vilhelm'in atlılarına karşı koymakta güçlük çekerler.

Sonunda Harald Godwinsson'la karşı karşıya gelen Vilhelm onu öldürür. Kralın öldüğünü gören İngilizler kaçmaya başlar. Vilhelm ele geçirilenlerin hayatlarını bağışlar ve istedikleri yere gidebileceklerini söyler. Böylece Hastings Savaşı'nı Normandiyalı Vilhelm kazanır.

Vilhelm kendini İngiltere kralı ilan eder. Karşı koyanların şatolarını yıkıp, topraklarına el koyar ve bu toprakları köylülere dağıtır. Ele geçirdiği soyluları, köylülerin yanında uşak olarak çalışmaya mahkum eder. Normandiyalılar İngiltere'nin yeni efendileri olur.

Ancak bir zaman sonra yaşam İngilizler için cehenneme döner. Saraylarda yaşayan Normandiyalı şövalyeler, köylülerden yüksek vergiler almaya başlar. Ormanlarda avlanmayı yasaklarlar. Avlanan İngilizler ölümden kurtulmak için büyük rüşvetler vermek zorunda kalır.

Artık İngilizler, Normandiyalılardan nefret etmeye başlamıştır. Normandiyalılara karşı ayaklanma konusunda birbirlerini yüreklendirmek için direniş öyküleri dilden dile dolaşır. En çok anlatılan öykü Robin Hood'un öyküsüdür. Robin Hood, Sherwood ormanında yaşamaktadır. Normandiyalılara karşı savaşan Robin Hood, saray ve şatoların korkulu rüyasıdır. O zenginlerden alıp, yoksullara dağıtan bir kahramandır.

Piskopos Odo, Bayeux'e geri döndü ve kadınlara Hastings Savaşı'nı anlatan ipek bir duvar halısı dokumalarını emretti. 70 metre uzunluğundaki bu halı İngiltere'nin nasıl işgal edildiğini tasvir eder. Bayeux halısı denilen bu halı, hala Bayeux Katedrali'nde bulunmaktadır

PAPA KRALA KARŞI

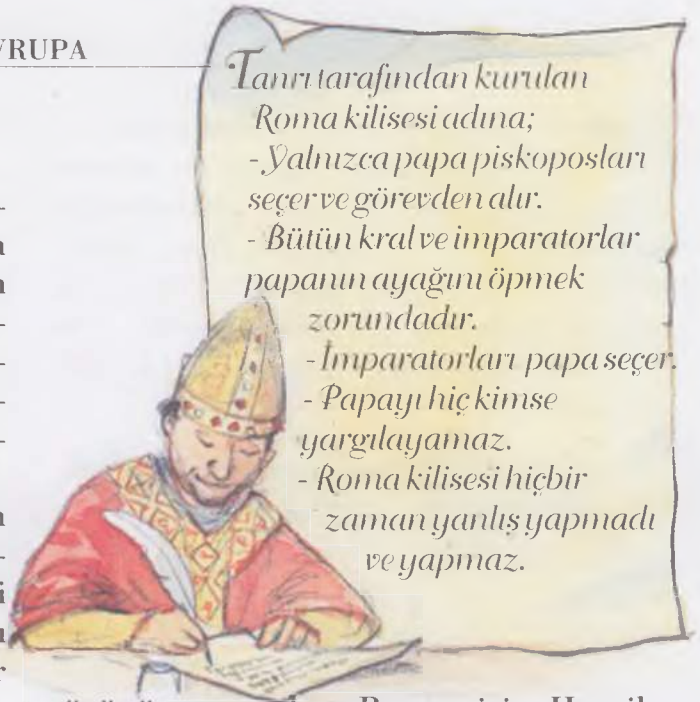
Dük Vilhelm'in İngiltere'yi işgalinden birkaç yıl sonra, 1073'te Hildebrand adında bir rahip papa seçilir. Hildebrand sıradan bir köylüydü. İtalya'da yaşıyordu ve Roma'da okula gitmişti. Aklı ve becerisi sayesinde kilise içinde yüksek mevkilere gelmişti. Papa olduktan sonra VII. Gregorius ünvanını aldı.

Gregorius, papalığı dinlemeyen bütün krallardan nefret ediyordu. Onlara haydutlar ve şeytanlar diyordu. Mademki İsa, papalara kilisenin yöneticisi ünvanını vermişti, öyleyse krallar ve imparatorlar da papaya bağlı olmalıydılar.

Gregorius bütün papazların bekar yaşamasına karar verdi. Papazlar evlenemeyecek ve çocuk sahibi olamayacaklardı. Bütün hayatlarını tanrıya ibadet ederek geçireceklerdi.

Bu tarihlerde IV. Henrik Alman imparatoruydu. Bir çok kişiyi piskopos yapmış ve onlara toprak dağıtmıştı. Bundaki amacı piskoposları kendine bağlayarak gücünü artırmaktı. Bunun için Henrik, piskoposların yalnızca papa tarafından atanmasını kabul etmiyordu. Eğer piskoposları yalnızca papa seçerse Henrik güç kaybına uğrayacaktı. Bu durum hoşuna gitmiyordu.

1076'da Almanya'daki bütün piskoposları Worms şehrinde topladı. Bu toplantıda Papa VII. Gregorius'un görevden alınmasına karar verildi.

Tanrı tarafından kurulan Roma kilisesi adına;
- Yalnızca papa piskoposları seçer ve görevden alır.
- Bütün kral ve imparatorlar papanın ayağını öpmek zorundadır.
- İmparatorları papa seçer.
- Papayı hiç kimse yargılayamaz.
- Roma kilisesi hiçbir zaman yanlış yapmadı ve yapmaz.

Henrik Papa'ya bir mektup yazdı:

Bana krallığımı tanrı verdi.. Ama sen tanrı tarafından atanmadın. Bu göreve hile ve kandırmacayla geldin. Seni kendim ve bütün piskoposlar adına papalık koltuğunu bırakmaya davet ediyorum. Kutsal Petrus'un makamına senin yerine başka biri geçecek.

Gregorius, bu mektuba kralı aforoz ederek cevap verdi:

Kutsal Petrus, havarilerin lideri, senin şerefin ve kilisenin selameti için, Baba, Oğul ve Kutsal Ruh adına İmparator Henrik'i aforoz ediyorum. O, senin kilisene başkaldırdı.

Bu nedenle İtalya ve Almanya'da yaşayan bütün halkın, Henrik'e bağlı kalmaları ve hizmet etmelerini yasaklıyorum.

Petrus, İsa'nın havarilerinden biriydi. Roma'daki Hıristiyanların başındaki ilk piskoposdu. Bunun için Papalar Petrus'un ardılları olarak kabul edildi.

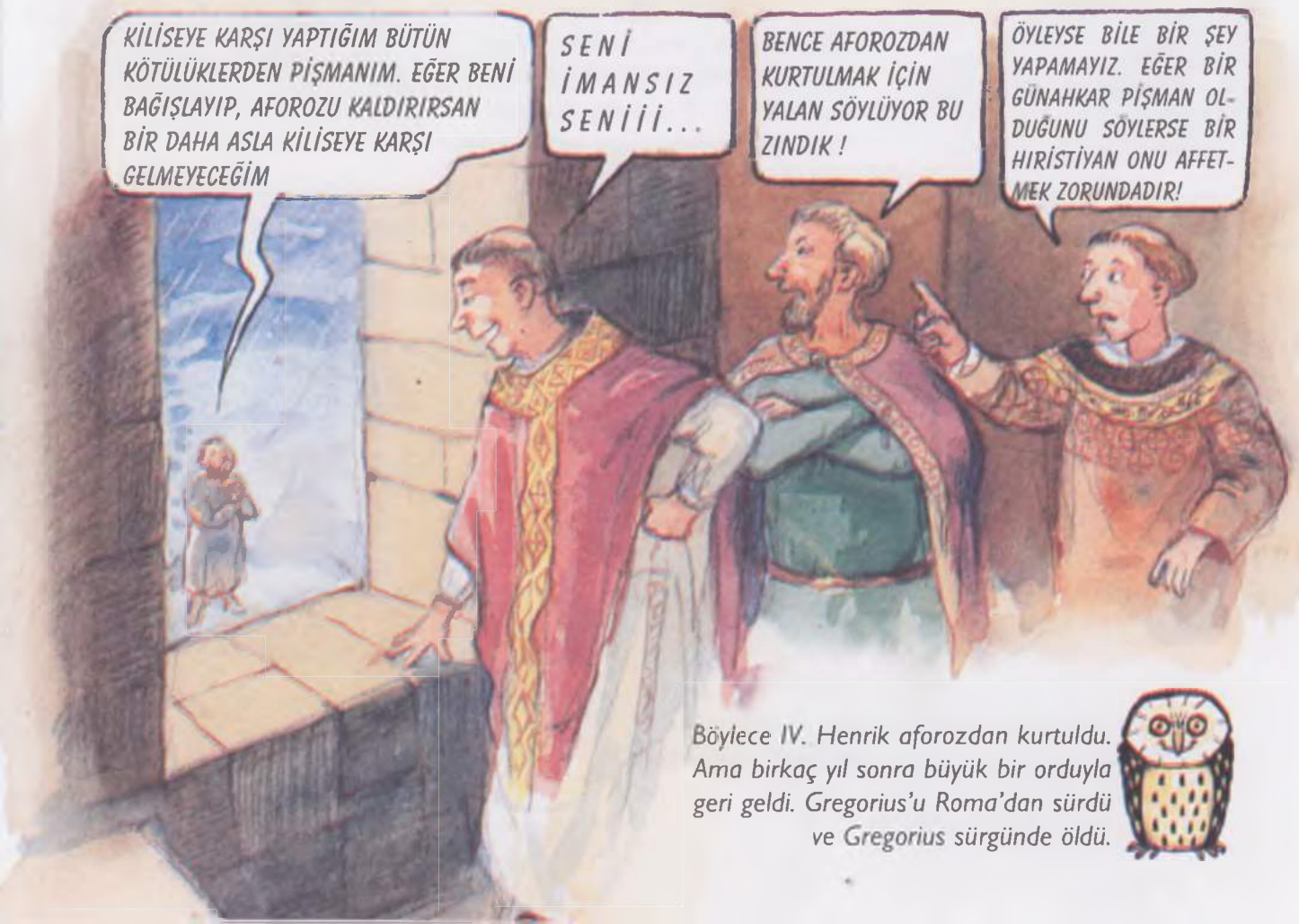

CANOSSA'YA YOLCULUK

O zamanlar papa, Kuzey İtalya'da Canossa kalesinde yaşıyordu. Henrik, Noel'den hemen sonra 1076'da Canossa'ya doğru yola çıktı. Yanına kraliçeyi ve uşaklarını almıştı.

Canossa'ya gitmek için Alp Dağları'nı geçmek gerekiyordu. Bu oldukça tehlikeli bir yolculuktu. Kıştı ve sarp bir yokuşu tırmanmak zorundaydılar. Alp Dağları kar ve buzla kaplıydı. Ne bir atlı, ne de bir yaya hayatını tehlikeye atmadan tek bir adım bile atamazdı. Ama Henrik bu yolculuğu yapmak zorundaydı. Çevrede yaşayan halk, dağı aşan yolu göstermişti. Yolculuğun en tehlikeli anı, en yüksek noktaya ulaşıldığında başladı. Keskin kayalar yolu tıkamıştı. İlerlemek imkansız görünüyordu. Kralın adamları emekleyerek yol alabiliyordu. Çoğu kez kral onların omuzlarına biniyordu. Defalarca düştüler. El ve ayaklarında derin yaralar oluştu. Kraliçe ve kadınlar bir öküz derisinin üstüne oturuyor, uşaklar onları aşağıya doğru çekiyordu. En sonunda düzlüğe inmeyi başardılar.

1077 yılının Ocak ayı ortasında Henrik ve beraberindekiler Canossa'ya ulaştı. İmparator, kalenin kapısının önünde 3 gün bekledi. Kar yağıyordu, kralın ayakları çıplaktı ve basit bir uşak gibi giyinmişti. Herhangi bir günahkar gibi ağlayarak Papa'dan af diledi. Papa bu anın iyice zevkine vardıktan sonra Henrik'in içeri girmesine izin verdi. İmparatoru bağışladı ve aforozu kaldırdı.

Böylece IV. Henrik aforozdan kurtuldu. Ama birkaç yıl sonra büyük bir orduyla geri geldi. Gregorius'u Roma'dan sürdü ve Gregorius sürgünde öldü.

İLK HAÇLI SEFERLERİ

Fransa'nın Clermont şehri. Yıl 1095. Papa II. Urban, dükleri, kontları ve şövalyeleri toplantıya çağırıyor. O kadar çok insan geliyor ki, kiliseye sığmıyorlar. Toplantı şehrin dışında bir tarlada yapılabiliyor.

Urban, Türklerin Kudüs'ü ele geçirdiğini ve kutsal yerlere Hıristiyanları sokmadığını anlattı. Böylece halkı savaş için kışkırttı.

Herkes Papa'nın önünde diz çöküyordu. Papa, onlara, üzerine haç işlenmiş bir bez veriyordu. Bu bezler elbiselere dikildiği için bunlara Haçlılar adı verildi.

KUDÜS'E DOĞRU

Haçlılar toplandı. Büyük bir ordu oldular. Ve Kudüs'e doğru yola çıktılar. Haçlıların liderlerinden biri Bouillon'dan Dük Gottfrid, diğeri Toulouse'dan Kont Raymond'du.

Kutsal topraklar oldukça uzaktı. Yolculuk iki yıldan fazla sürdü. Haçlılar, Fransa'dan İtalya'ya, Konstantinopol'den Suriye'ye doğru yol aldılar. Orada Antakya şehrini kuşattılar. Ama burayı ele geçirmeleri 6 aydan fazla bir zaman aldı. Antakya'yı ele geçirdikten birkaç gün sonra büyük bir Müslüman ordusu geldi. Şimdi kuşatanlar kuşatılmıştı. Şehirde yiyecek kıtlığı başgösterdi. Haçlılar atlarını kesip yemeye başlamıştı. Sonra köpek ve fareleri, daha sonra da ayakkabılarını kaynatıp yemeye başladılar.

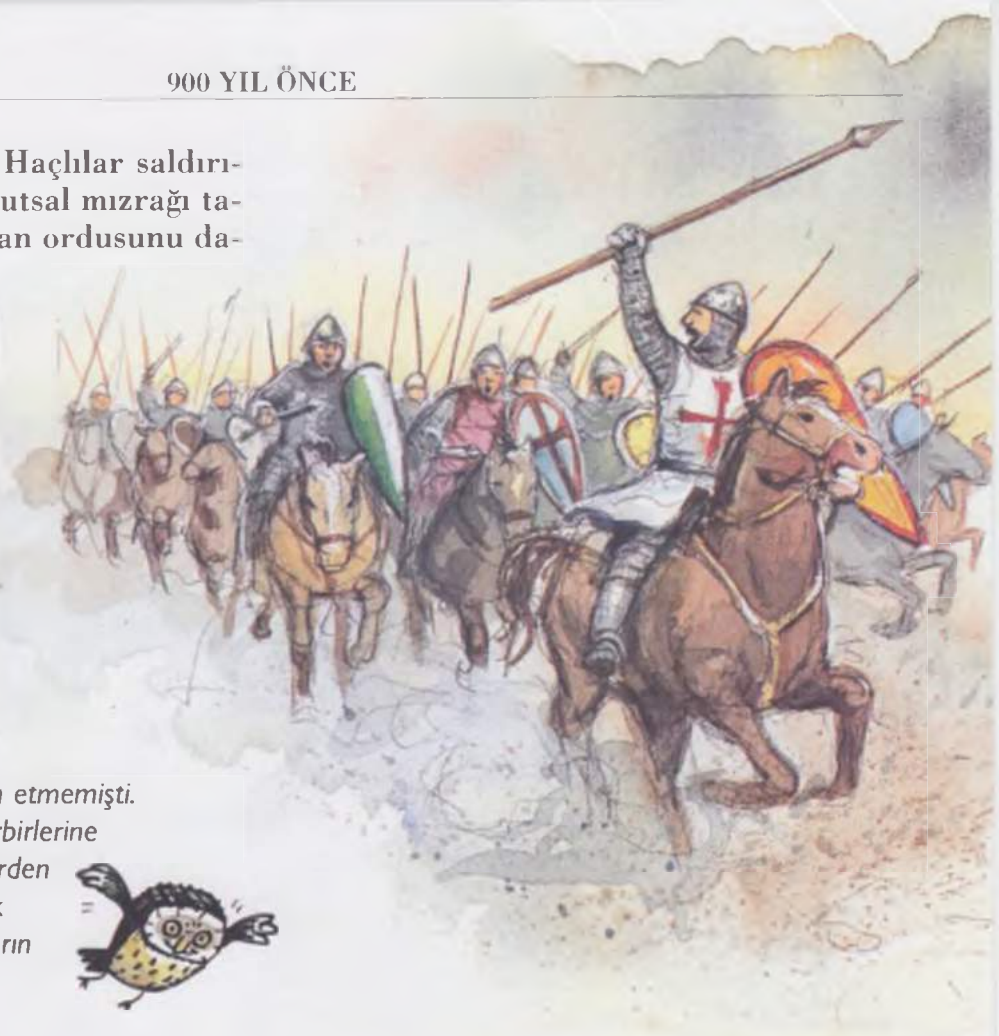
Bir gün Raymond'un yanına gelen bir papaz garip bir düş gördüğünü söyledi. Düşünde kutsal Andreas'ı görmüş, Haçlıların Müslümanları ancak kutsal mızrakla yenebileceğini söylemişti. Bu mızrak kilisede gömülüydü.

Hemen kiliseye gidildi. 12 adam bütün gün kilisenin zeminini kazdı. Uzun aramalardan sonra düş gören papaz elinde bir mızrakla kazılan çukurdan çıktı. Kutsal mızrak bulunmuştu.

Mızrakla moral kazanan Haçlılar saldırıya geçti. En öndeki atlı kutsal mızrağı taşıyordu. Böylece Müslüman ordusunu dağıttılar.

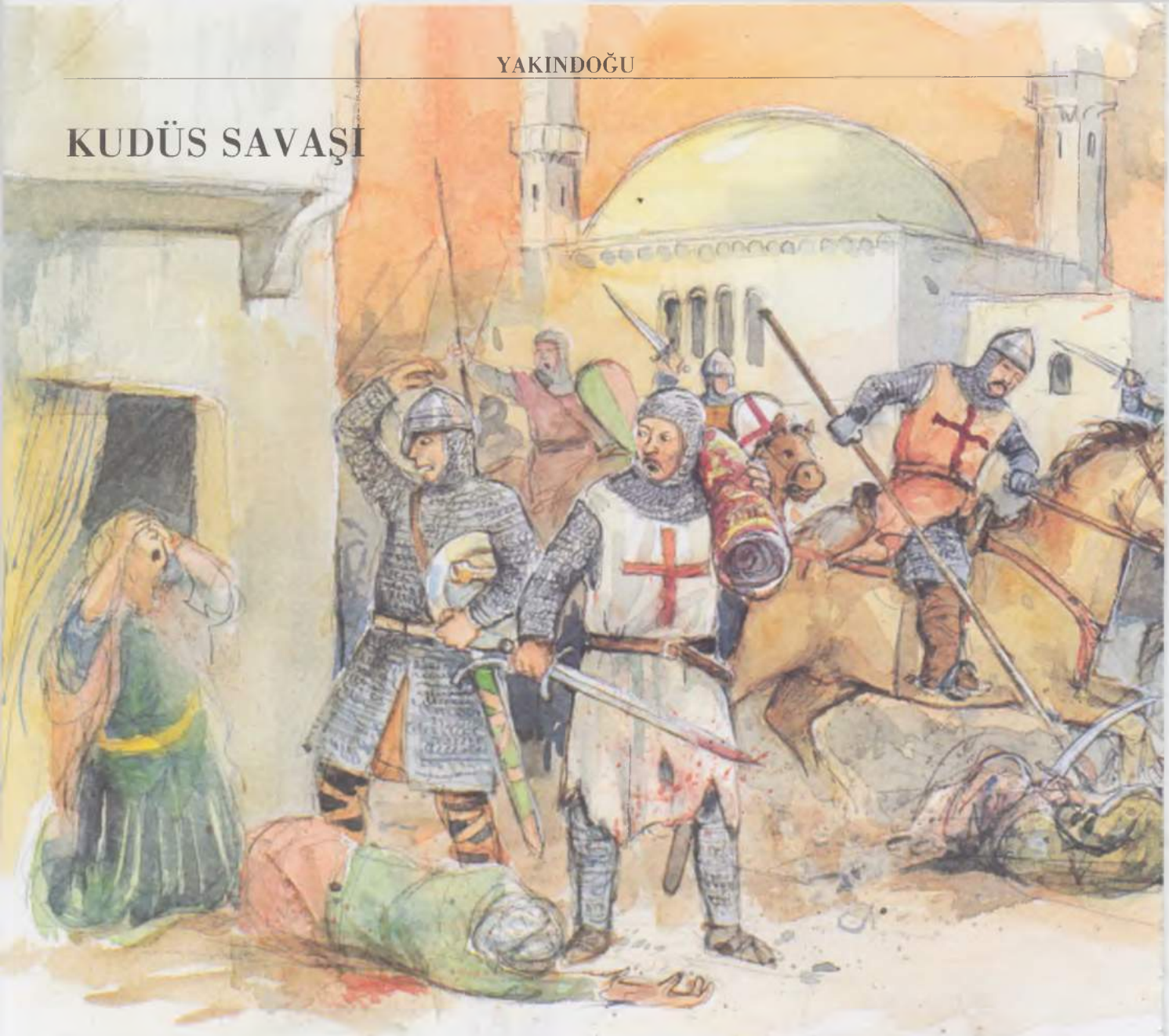
Elbette ki kutsal mızrak yardım etmemişti. İşin aslı Müslüman liderlerin birbirlerine düşmeleriydi. Müslüman liderlerden bazıları kendi askerlerini alarak ordudan ayrıldı. Böylece Haçlıların zaferine yardımcı oldular.

Haçlılar, Suriye'den Filistin'e doğru yola çıktı. Hedefe az kalmıştı. 1099 yazının ortasında bir gün ufukta bir şey gördüler.

Herkes diz çöktü; İsa'nın yürümüş olduğu yolları öptüler.

KUDÜS SAVAŞI

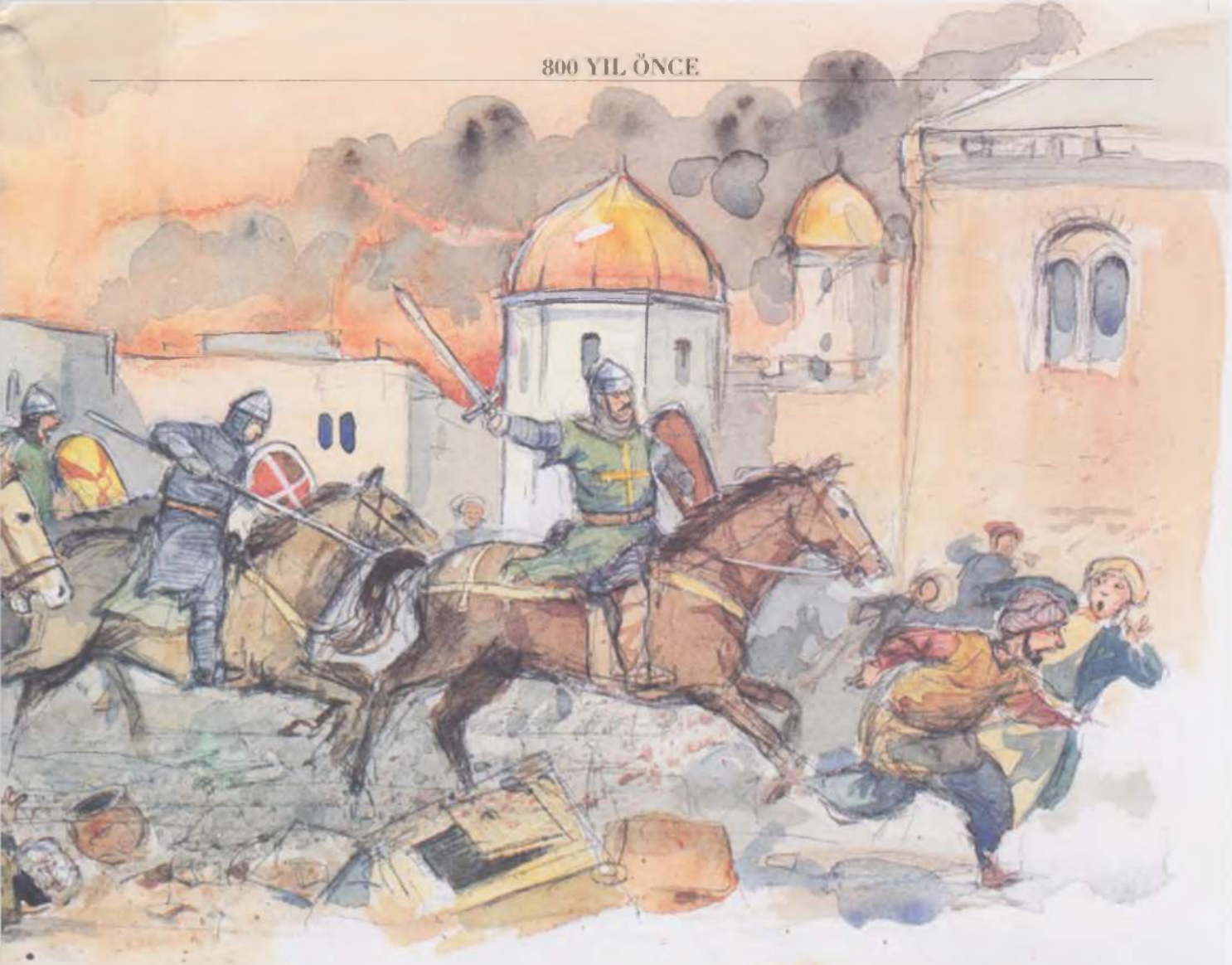

Birkaç hafta sonra Haçlılar Kudüs'e girdi. Şehrin komutanı kendisinin ve yakınlarının hayatının bağışlanması için yüklü miktarda para ödedi.

Ama şehirdeki bütün Müslümanlar ve Yahudiler kılıçtan geçirildi. Haçlılar üç gün boyunca Kudüs sokaklarında terör estirdi. Her şeyi yağmalayıp önlerine çıkan hiç kimseye acımadılar.

Haçlı liderleri şehri kendi aralarında paylaştı. Bir yıl sonra Gottfrit öldü. Yerine kardeşi Baldvin, Kudüs kralı seçildi. Raymond, Trablusgarp'ın yönetimini üstlendi. Yaklaşık iki yüzyıl boyunca Müslümanlar ve Hıristiyanlar birbirleriyle savaştı. Saldırıya geçen Müslümanlar, 1187'de Kudüs'ü tekrar ele geçirdi. 1291'de son haçlı da Filistin'den atıldı.

Haçlılar doğuda çok şey öğrendi. Pirinci, limonu, kavunu ve kayısıyı ilk defa burada gördüler. Şeker nedir bilmeyen Avrupalılar, Araplardan görerek şeker kullanmayı öğrendi. Bir çok bilimsel gelişme de Araplardan öğrenilerek Avrupa'ya taşındı.

Müslümanlarla Hıristiyanlar arasındaki nefret yüzyıllarca sürdü. Müslümanlar, Haçlıların yaptıklarını hiçbir zaman unutmadı. Kilisenin, düklerin, kontların açgözlülükle attıkları nefret tohumları, yüz binlerce insanın hayatına mal oldu. Müslümanlar her fırsatta intikam almak istediler. O zaman atılan nefret tohumları bugün de yeşermeye devam ediyor.

MOĞOLLAR

Ortaçağda Moğollar, Çin'in batısında yaşıyordu. Buralar hiçbir ağaç bulunmayan dümdüz otlaklardı. İlkbahar ve yaz başlarında bu ovalarda çayırlar fışkırırdı. Bu, atlar ve diğer hayvanlar için şölen demekti. Ama haziran ve ağustos aylarında korkunç bir sıcak olur ve bütün çayırlar kurudu. Çok soğuk geçen kışlarda ise toprak karla kaplanırdı.

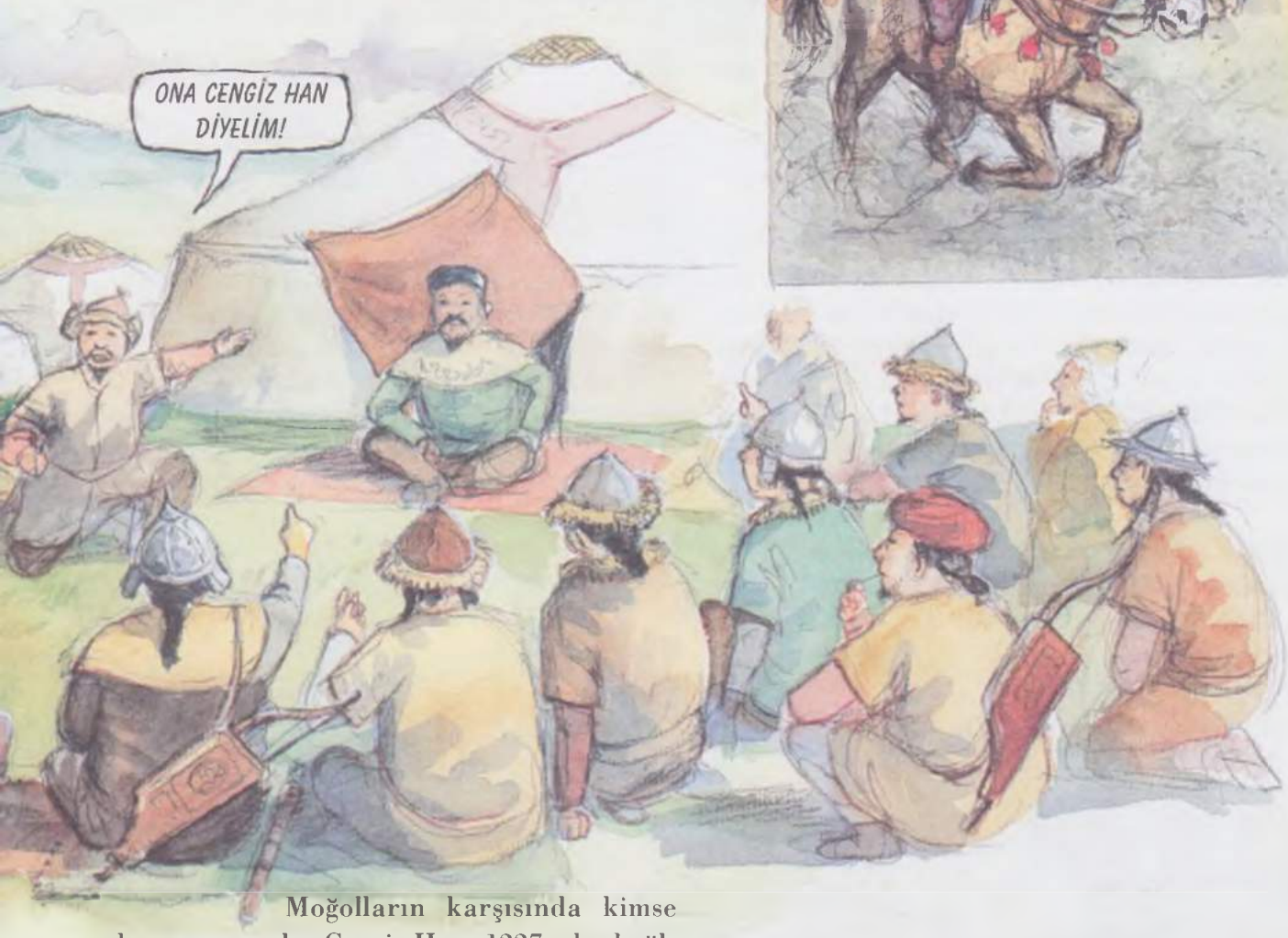
Moğollar tarımla uğraşmazdı. Koyunları, keçileri, inekleri ve atları vardı. Et yer ve süt içerlerdi. Kış bastırınca hayvanların otlayabileceği yerlere doğru göçerlerdi. Yaz sonunda yüksek dağlara sürerlerdi hayvanlarını. Moğollar yuvarlak çadırlarda yaşar. Bu çadırların tavanı ağaç sırıklarla örülmüştü. Tam orta yerde dumanın çıkması için bir delik bırakırlardı. Dışarıda soğuk ve keskin bir rüzgar bozkırı yalarken içerisi sıcacık olurdu.

Şimdi 1206 ilkbaharı. Bütün Moğol kabileleri toplanmış. Konuşacakları çok önemli şeyler var.

Cengiz Han zamanında Moğollar bir çok savaşa girdi. Çok iyi ata binen Moğollar korkunç savaşçılardı. Bir Moğol iki gün iki gece at sırtında kalabilirdi. Atları otlarken onlar atlarının sırtında uyuyabiliyordu. Her Moğol bir kılıç, bir mızrak ve güçlü bir yaya sahipti. At üstündeyken okla 200 metre uzaklıktaki bir hedefi vurabiliyorlardı. Okları o kadar güçlüydü ki her kalkanı delip geçebiliyordu.

Moğolların karşısında kimse dayanamıyordu. Cengiz Han, 1227 yılında öldüğünde Çin'in doğusundan Rusya'nın batısına kadar bütün topraklar Moğolların eline geçmişti. 1279 yılında Cengiz Han'ın torunu Kubilay Han bütün Çin'i ele geçirmişti.

Kubilay Han zamanında Venedikli bir tüccar olan Marco Polo Çin'e gitmişti. Orada 17 yıl kaldı. Eve döndüğünde bir kitap yazdı. Bu kitapta Moğolları anlattı.

MARCO POLO VE KUBİLAY HAN

Marco Polo, 1271 yılının sonbaharında babası Niccola ve amcası Maffeo ile birlikte yola çıktı. Önce Küçük Asya'daki Gazze kıyısına vardılar. Oradan kervanlara katılarak atlar ve develerle Irak ve İran'ı geçtiler. Geçtikleri yollarda verimli topraklar, çayırlar ve meyve bahçeleri gördüler. Ama öyle yerlerden de geçtiler ki, ne bir damla su, ne de yeşil bir ot vardı. Yalnızca kum ve çıplak kayalar... Bazen kum fırtınasına yakalanıyorlar, en yakın deveyi bile görmek imkansız hale geliyordu. O zaman kumdan korunmak için ağız ve burunlarını kapatıp, birbirlerine sokuluyorlardı. Gruptan kopan ölümle yüz yüze geliyordu.

Bir yıllık yolculuktan sonra Pamir'in dağlık bölgesine geldiler. Üç gün boyunca çetin kayalardan dağa tırmandılar. En sonunda karlarla kaplı zirveye ulaştılar. Zirve o kadar yüksekti ki, tek bir kuş bile bu yükseklikte yaşayamıyordu. İki dağın arasında büyük bir göl vardı. Bu gölden bir ırmak çıkıyordu.

Pamir'e dünyanın tavanı denir. Zirvelerinden bazıları 7 bin metreden daha yüksek. Kambalu, bugünkü Pekin kentidir.

Marco Polo, "Buranın, dünyanın en yüksek bölgesi olduğunu düşünüyorum" diye yazmıştı.

Yüksek dağlardan, steplerden ve çöllerden geçerek üç yıllık bir yolculuktan sonra Kambalu'ya ulaştılar. Burada Moğolların ve Çinlilerin imparatoru Kubilay Han yaşıyordu.

Kambalu yüksek duvarlar ve derin hendeklerle çevrili, büyük bir dikdörtgen gibiydi. Her bir kenarı sekiz mil uzunluğundaydı. Ve her bir kenarda bir kapı bulunuyordu. Bütün bu kapılar Kubilay Han'ın askerleri tarafından korunuyordu. Şehrin içindeki yüksek bir binada bir saat asılıydı. Bu saat her gece üç kez çalıyordu. Üçüncü vuruştan sonra hiç kimse dışarı çıkamazdı.

Şehir duvarlarının hemen yanında Kubilay Han'ın sarayı vardı. Bu saray Marco Polo'nun gördüğü en ihtişamlı yapıydı. Pencere kenarları oldukça kalındı ve camları kristaldi. Duvarlarında ipekten dokunmuş duvar halıları vardı. Bu duvar halılarına savaşçılar, ejderler, kuşlar, kaplanlar ve diğer birçok hayvan figürü işlenmişti. Büyük bir salonda Kubilay'ın tahtı vardı. Kubilay tahtına oturduğunda dört kraliçesi sol tarafında, oğulları ve torunları da sağ tarafında otururdu. Bunlar oturdukları zaman başları Kubilay'ın ayak hizasını geçmemeliydi.

Kubilay, Venedik'ten gelen bu üç adamı dostça karşıladı. Onları hizmetine aldı ve onlarla birlikte Çin'de birçok kez seyahat etti. Marco Polo, Çinlilerin nasıl pirinç yetiştirdiklerini ve nasıl ipek elde ettiklerini gördü. O zamanlar bu işi yalnızca Çinliler yapabiliyordu.

Bir süre sonra evine dönen Marco Polo, bu defa denizlere doğru yola çıktı. Babası ve amcasıyla birlikte Çin kıyılarını, Sumatra Adası'nı ve Hint Okyanusu'ndaki diğer ülkeleri ziyaret etti. 1295 yılında Venedik'e döndüğünde yaklaşık 25 yıl seyahat etmişti.

AZİZ FRANCİSKUS

1200 yıllarının başında İtalya'nın Assiss kentinde genç bir adam yaşıyordu. Babası zengin bir tüccar olan bu adamın adı Franciskus'du. Çok para harcamayı ve güzel giysilerle gezmeyi seviyordu.
Şövalye olmak isteyen Franciskus, birçok savaşa katılmıştı. Bir gün hastalandı ve günlerce yüksek ateşle yattı. O zaman gaipten sesler duymaya başlamıştı.

Franciskus Assissi'ye döndüğünde çevredeki tepelerde gezinmeye başladı. Durmadan hayatını nasıl sürdüreceğini düşünüyordu.

Bir gün küçük bir kiliseye geldi. Diz çökerek İsa'nın ikonu önünde dua etmeye başladı. Birden İsa'nın konuştuğunu duydu

Şimdi Franciskus ne yapacağını biliyordu. İsa gibi yaşayacaktı. İsa'nın yaşadığı gibi yoksul yaşayacak ve insanları aydınlatarak dine davet edecekti. Bütün parasını ve elbiselerini babasına geri verdi.

Bugünden sonra Franciskus yalnızca kaba kumaştan yapılmış bir cübbeyle dolaştı. Birçok çömez edindi ve onlarla birlikte vaazlar vererek gezmeye başladı.

Bir gün yüksek bir dağa çıktı ve orada yalnız başına birkaç gün geçirdi. Hiçbir şey yemeden gece ve gündüz tanrıya dua etti. O zaman yine bir mucize gerçekleşti ve gökyüzünden inen İsa, Franciskus'u kucakladı. O gecenin sabahında Franciskus uyandığında vücudunda kanayan beş yara vardı. Ellerinde çivilerin bıraktığı iki yara, ayaklarında ve göğsünün sol tarafında da başka yaralar vardı. Bu yaralar tıpkı İsa'nın çarmıha gerildiğinde bedeninde oluşan yaralar gibiydi.

1226 yılında Franciskus öldü. İki yıl sonra Papa onu ermiş ilan etti ve ermişlerin isimlerinin yazıldığı altın kitaba onun ismini de yazdırdı.

Franciskus'un çömezleri bir manastır kurdular ve orada Franciskus gibi giyinerek yaşadılar. Bunlara Fransisken Rahipleri adı verildi. Bugün Fransa, İspanya ve İtalya'da manastırları vardır.

İLAHİ KOMEDYA

Dante Alighieri, 1265 yılında İtalya'nın Floransa kentinde doğdu. "İlahi Komedya" adında uzun bir şiir yazdı. Bu şiir Dante'nin düşünde cehenneme, arafa ve cennete yaptığı yolculuğu anlatır. Bu yolculukta Vergilius Dante'ye rehberlik etmiştir. Vergilius, İmparator Augustus zamanında yaşamış ünlü bir şairdir.

Dante karanlık bir ormanda yolunu kaybeder. Uzakta gördüğü bir dağdan güneş ışımaktadır. Oraya gitmek ister ama önünü vahşi hayvanlar keser. Çok korkan Dante derin bir vadiye kaçar. Orada Vergilius'la karşılaşır.

Böylece Vergilius ve Dante yeraltına doğru yola çıkarlar.

Beatrice ve Dante gökyüzüne, ermişlerin olduğu kata yükselir. En sonunda sonsuz ışığa ve tanrıya ulaşırlar. İlahi Komedya böyle biter.

Beatrice, Dante'nin gençken aşık olduğu kızdı ve yıllar önce ölmüştü.

ENDİŞELENME! SANA YARDIM EDEN BİRİ ÇIKAR.

BURADAN CENNETE GİDİLİR. AMA BEN KAFİRİM. BİLİYORSUN BEN, İSA YERYÜZÜNDE DOLAŞMADAN ÖNCE YAŞADIM. BU NEDENLE SENİNLE GELEMEM.

DOKUZUNCU KATTA VATAN HAİNLERİ VAR. BUZ İÇİNDE DONDURULMUŞLAR. AĞLADIKLARI ZAMAN GÖZYAŞLARI BUZA DÖNÜŞÜR.

BURADA HAFİF GÜNAH İŞLEYENLER GÜNAHLARINDAN ARINDIRILIR. TEMBELLER BİRKAÇ GÜN KOŞTURULUR. ÇOK YEMEK YİYENLER BİRKAÇ HAFTA AÇ BIRAKILIR. ÇOK KONUŞANLAR SUSTURULARAK GÜNAHLARINDAN TEMİZLENİR. SONRA DA CENNETE YOLLANIRLAR.

Sonra Vergilius ve Dante Araf'a çıkarlar.

EN DİPTE CEHENNEMİN EFENDİSİ ŞEYTAN YAŞAR. ŞİMDİ ÜÇ ADAMI YİYOR. BUNLARDAN BİRİ İSA'YA İHANET EDEN JUDAS, DİĞER İKİSİ DE SEZAR'I ÖLDÜREN BRÜTÜS VE CASSİUS.

VEBA

Burası Karadeniz kıyılarındaki Kırım Yarımadası'nda bulunan Kaffa şehri. 1346 yılındayız. Yaz ortası ve hava korkunç sıcak. Moğollar şehri kuşatmış.

Ama bak! Garip bir şeyler oluyor. Moğolların çoğu hastalanıp ölüyor ve savaş alanını terk ediyorlar.

Moğollar ölü askerlerden bir kaçını mancınığa yerleştirip şehrin duvarlarından içeri atıyor.

Ölü askerler çok korkunç görünüyor. Kollarında ve bacaklarında büyük siyah lekeler var.

Kaffa halkı kara vebaya yakalanmıştır. Bu hastalığa Yersinia Pestis denilen bir bakteri yol açar. Y. Pestis normal koşullarda farelerde yaşar. Farelerin üzerinde bulunan pireler yoluyla insana bulaşır. Pireler hastalığın yayılmasına neden olurlar. Kara veba çok tehlikeli bir hastalıktır. bu hastalığa yakalanan insanlarda önce yüksek ateş görülür, sonra elma büyüklüğünde çıbanlar çıkar. Önce koltuk altlarında ve kasıklarda görülen bu çıbanlar bütün vücuda yayılır. En sonunda kol ve bacaklarda büyük siyah lekeler oluşur. Ortaçağda bu hastalığa yakalanlar üç gün içinde ölürken, günümüzde bu hastalık antibiyotiklerle tedavi edilmektedir.

Bir hafta sonra şehirdekiler kendilerini kötü hissetmeye başlar. Birçok insan yüksek ateşle yatmaktadır.

Hastalık çok kısa zamanda yayılır. Bir kaç hafta içinde Kaffa halkının yarısından fazlası ölmüştür.

Kaffa limanında Konstantinopol'e gidecek bir gemi yüklenmekte.

Ama gemiye tırmanan bu şeyler de ne?

Bir ay sonra Konstantinopol'e yayılan hastalık şehirde yaşayanların üçte ikisini öldürür.

Ve limanda İtalya'ya gidecek bir gemi!

Böylece ticaret gemileri ve fareler aracılığıyla veba yayılır. Önce İtalya, sonra İspanya, Almanya ve İngiltere bu hastalıkla boğuşmak zorunda kalır ve binlerce insan ölür.

1349 yılında Norveç'in Bergen limanına gelen bir İngiliz ticaret gemisiyle hastalık kuzeye yayılır. Personelin çoğu gemi limana yanaşmadan ölmüştür. Geride kalanlar ise bir kaç gün içinde ölürler. Gemiden bütün şehre yayılan fareler hastalığı da beraberinde taşır. Bir yıl içerisinde İsveç ve Norveç halkının üçte birinden fazlası vebaya yakalanarak ölür.

Ortaçağda vebaya "Kara Ölüm" ya da "Büyük Ölüm" adı verilmiştir. Hastalığın neden kaynaklandığını ve tedavisini hiç kimse bilmiyordu. İnsanların birçoğu bunun tanrının cezası olduğuna inanıyordu. Bazıları ise kuyuları ve gölleri zehirleyen kötü insanların hastalığa yol açtığını düşünüyordu.

JEANNE D'ARC

Vebanın Avrupa'da yayıldığı zamanlarda İngiltere ve Fransa savaşıyordu. Bu savaş 1337'den 1453'e kadar, yüzyıldan fazla bir süre devam eder.

İlk başlarda birkaç büyük zafer kazanan İngilizler, 1400 yıllarının başında Fransa'nın büyük bir bölümünü işgal etmiştir. İşte o zaman ilginç bir olay meydana gelir.

Fransa'nın güneyindeki Domrémy köyünde Jeanne D'arc adında genç bir kız yaşamaktadır. Babası çiftçidir ve Jeanne okuma ve yazma öğrenememiştir. Annesi ona İsa, Bakire Meryem ve diğer kutsal insanların öykülerini anlatmıştır. Bir gün Jeanne, bahçede otururken gökyüzünde bir ışık görür. Aynı zamanda bir ses duyar.

Jeanne önce dehşet içinde kalır. Kendisiyle konuşanın kim olduğunu görememektedir. Sonra bunun bir melek olduğunu anlar ve korkusu geçer. O günden sonra Jeanne meleğin sesini sık sık duymaya başlar. Bu nedenle günlerce bahçede oturur.

1429 baharında bir gün bahçede otururken meleğin sesini tekrar duyar.

Bu sıralarda Fransızlar oldukça kötü durumdaydı. İngilizler savaşı kazanmak üzereydi. Fransa kralı ölmüş, oğlu Karl henüz krallık tacını giymemişti. Fransızların bir kısmı, İngiltere kralının, Fransa'yı yönetmesinin daha iyi olacağını düşünüyordu.

Meleğin Jeanne D'arc'la konuştuğu sırada, İngilizler Orléans'ı kuşatmıştı. Fransa'nın kaderi bu kuşatmanın sonucuna bağlıydı.

Jeanne, veliahtı sarayında ziyaret etti.

Veliaht Jeanne'ı bir birliğin başına geçirdi ve Orléans'a doğru yola çıktılar.

Jeanne D'arc'ın aralarına katılması Fransız askerlerini yüreklendirdi. Saldırıya geçerek İngilizleri püskürttüler. Orléans kurtulmuştu.

Zaferden sonra Veliaht Karl'la birlikte Jeanne, Reims'teki katedrale gitti. Karl orada krallık tacını giydi. Hemen yanı başında Jeanne vardı. Parlak savaş giysileriyle gururla dikiliyordu.

Ama henüz İngilizler Fransa'yı terk etmemişti. Savaş sürüyordu.
En sonunda Jeanne D'arc İngilizler tarafından tutsak edildi. Onu Normandiya'daki Rouen şehrine götürdüler. Ve orada mahkemeye çıkardılar. İngilizler, onun şeytanla işbirliği yapan bir cadı olduğuna inanıyordu.

Jeanne bütün suçlamalara karşı kendini savundu. Ama fayda etmedi. Kadın olmasına rağmen erkek giysileri giydiği için cadılıkla suçlandı. Ölüme mahkum edildi. 1431 Mayıs'ında Rouen Meydanı'nda yakılarak idam edildi.
Küllerini Seine Nehri'ne savurdular.

Jeanne D'arc öldü ama savaşı Fransızlar kazandı. 1453 yılında barış imzalandı ve İngilizler yalnızca Kuzey Fransa'daki Calais yakınlarında küçük bir bölgeyi ellerinde tutabildi.

DÜNYA TURU

1400 yılında dünyanın öteki bölgelerinde neler oluyordu?

Peru'da İnkalar yaşıyordu. Patates, domates ve mısır yetiştiriyorlardı. Tabii ki Avrupalılar bu sebzeleri bilmiyordu. İnkalar, kıyıdan And Dağları'nın tepelerine kadar geniş bir alanda yaşıyordu.

Mısır üretmek çok kolay bir işti. Bunun için tarlayı işlemek gerekmiyordu. Perulu çiftçiler, toprakta küçük bir delik açıyor ve oraya mısır tanesi koyuyorlardı.

Meksika'ya Aztekler hakimdi. Ülkede yaşayan diğer yerliler onlara vergi ödemek zorundaydı.

Her yıl diğer yerlilere saldırmayı alışkanlık haline getiren Aztekler, onları esir alıyor ve başkent Tenochtitlan'a getiriyorlardı. Bu esirleri güneş tanrısına kurban ediyorlardı. Aztekler bu tanrının insan kanıyla beslendiğine inanıyordu. Tanrı eğer kansız kalırsa güneş sabahları doğamıyordu.

Aztekler ve İnkalar bol miktarda altın ve gümüşe sahipti. Ama demir kullanmıyorlardı. Silahları ve diğer aletleri ağaç ya da taştan yapıyorlardı. Henüz tekerleği de bulmamışlardı.

1400 yıllarında Batı Afrika'nın ormanlarından elde edilen altınlar, kervanlarla Akdeniz sahillerindeki şehirlere taşınıyordu. Bunun için sahra çölünü boydan boya geçmek gerekiyordu.

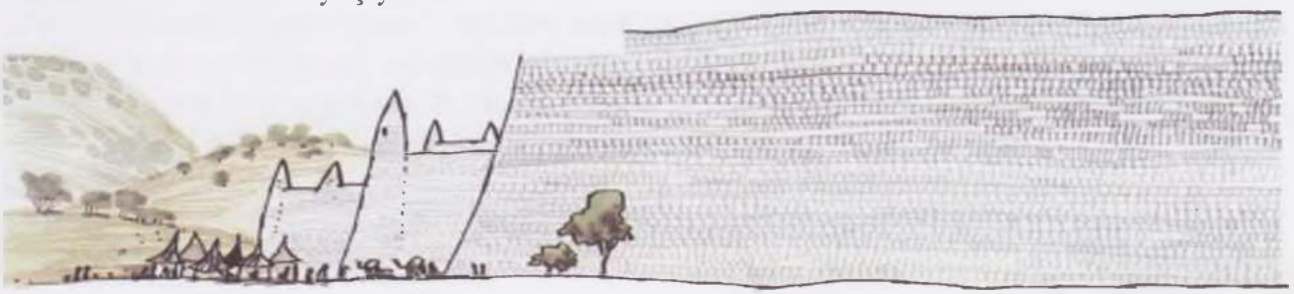
Bu çölü geçmek oldukça zahmetli ve tehlikeliydi. Yalnızca develer hiçbir şey yemeden ve içmeden günlerce yol alabiliyordu. İnsanlar ise yanlarına yeterli miktarda su ve yiyecek almak zorundaydı. Bunların hepsi develerle taşınıyordu.

1400 yılında Güney Afrika'da taştan büyük bir kale yapılmıştı. Bu kalenin duvarları 20 metre yüksekliğindeydi. Bu kaleye Büyük Zimbabwe deniliyordu. Ülkeyi yöneten kral bu kalede yaşıyordu.

Bu kalenin yıkıntıları hala duruyor. Bu ülkenin adı Zimbabwe.

Çinliler Moğollara karşı ayaklanmıştı. 1368'de Moğollar Çin'den atıldı. Ayaklanmayı yöneten çiftçilerin lideri imparator oldu. Onun ailesine Ming Hanedanlığı adı verildi.

Ama çiftçiler için hiçbir şey değişmemişti. Daha önce kendisi de çiftçi olan imparator, köylüleri yüksek vergi ödemeye zorluyordu. Hindistan'da da nüfusun çoğunluğu çiftçiydi. Pirinç üreten bu çiftçiler, Çin'de olduğu gibi yüksek vergiler vermek zorundaydı. Hindistan'da biber, tarçın ve daha birçok baharat yetişiyordu. Bu baharatlar Avrupa'ya götürülüyordu. Ve o zamanlar baharat altından daha değerliydi.

Anodolu Selçuklularından Ertuğrul Gazi'nin Osman adlı bir oğlu vardı. Babasının ölümüyle boy başkanı seçilmişti. Diğer boyları biraraya getirerek Bizans'a karşı savaşan Osman Bey, topraklarını Marmara'dan Karadeniz'e kadar genişletti. Yerine geçen Orhan Gazi, Bizanslılarla yaptığı anlaşmalar sayesinde Türk akıncılarının Avrupa'ya geçmesine olanak sağladı. Orhan Gazi'nin yerine geçen I. Murat, 1389 yazında Kosova'da Sırpları yenerek Osmanlıların Avrupa'daki yerini sağlamlaştırdı. I. Murat'ın oğlu Yıldırım Bayazıt'ın 1402'de Ankara Savaşı'nda Moğol hükümdarı Timur'a yenildi. Bu yenilgi çeşitli karışıklıklara yol açtı. Ancak Osmanlılar daha sonra toparlanarak İstanbul'u ele geçirecek güce ulaştı. Bunu başaran Sultan II. Mehmet'e, Fatih Sultan Mehmet denildi.

1453 yılında Osmanlılar Doğu Roma İmparatorluğu'nun başkenti Konstantinopol'ü (İstanbul) kuşattı. O zaman Konstantinopol'ün başında IX. Konstantin vardı. Osmanlılar bir onuncusunun olmasına izin vermedi.

30 Mayıs 1453'te gece yarısı şehre saldırdılar. Toplar şehrin duvarlarında büyük gedikler açmıştı. Artık hiç kimse Osmanlıları durduramazdı. Sultan şehrin 3 gün yağmalanmasına izin verdi. Birçok insanla birlikte imparator da öldürülmüştü. Ayasofya Kilisesi'ndeki haçlar ve kutsal resimler söküldü. Kilisenin en yüksek kulesine İslamiyetin sembolü hilal yerleştirildi. Sultan İstanbul'u başkent ilan etti. Doğu Roma İmparatorluğu son bulmuştu.

Sultanın topraklarında değişik halklar yaşıyordu. Bunlar; Türkler, Yunanlılar, Bulgarlar, Arnavutlar, Sırplar, Bosnalılar, Hırvatlar'dı. Çoğunluğu Müslümanlar oluşturuyordu. Ama Hıristiyan ve Yahudiler de vardı. Türkler, hiç kimseyi Müslüman olmaları için zorlamadı. Ama Müslüman olmayanlar daha fazla vergi ödedikleri için gönüllü olarak Müslüman oluyordu. İşte bu nedenle Bosna, Sırbistan ve Bulgaristan'da çok sayıda Müslüman vardır.

Almanya'nın Meinz şehrinde Johan Gutenberg adında bir kuyumcu vardı. O kitap basmak için yeni bir yol buldu. Daha önce kitaplar elle yazılıyordu. Bunun için mürekkep, kamış ya da kaz teleği kullanılıyordu. Bir kitabı kopya etmek için günlerce hatta aylarca çalışmak gerekiyordu. Bu nedenle ortaçağda çok fazla kitap yoktu. Bir kitap bir attan çok daha pahalıydı. Johan Gutenberg harfleri metale nakşetmenin bir yolunu buldu. Buna tipo deniliyordu. Bu yolla harfler birkaç kez kullanılabiliyordu. Gutenberg tipoları dizerek sözcükler oluşturuyor, bunlardan bir sayfa hazırlıyor ve mürekkebe batırıyordu. Böylece bir sayfadan birkaç tane örnek çıkarılabiliyordu. Gutenberg ilk kitabı 1450 yılında bastı. Kısa zamanda Avrupa'nın birçok yerinde matbaalar kurulmaya başlandı. Daha önce bir kitabı yazmak haftalar alırken, şimdi bir günde 300 sayfa basılabiliyordu.

Portekiz'de Henrik Sjöfararen adında bir prens yaşıyordu. Bir gün aklına bir fikir geldi.

Ortaçağda Avrupalı birinin Hindistan, Çin ve Afrika'ya gitmesi olağanüstü bir şeydi. Avrupalılar, Asya ve Amerika'nın varlığını bile bilmiyordu. Bunun için de Asya, Afrika ve Amerika halkı çok mutluydu. Gelecek kitapta bu mutluluğun nasıl bozulduğunu göreceksiniz !

